

KONKURENCES PADOME

Blaumaņa ielā 5a, Rīgā, LV-1011 ♦ tālr. 67282865 ♦ fakss 67242141 ♦ e-pasts: council@kp.gov.lv

L Ē M U M S

Rīgā

Nr. 63

(Prot. Nr. 26, 2§)

2008.gada 30.maijā

Par lietas izpētes izbeigšanu

Lieta Nr.596/07/10/4

Par Konkurences likuma 13.panta ģenerālklausulā un 4.punktā noteiktā aizlieguma pārkāpumu SIA „Lattelecom” darbībās

2007.gada 15.martā Konkurences padome saņēma SIA „Mārtužs un Miglinieks” 2007.gada 14.marta iesniegumu, kurā SIA „Mārtužs un Miglinieks” norādīja uz Konkurences likuma 13.panta 4.punkta iespējamo pārkāpumu SIA „Lattelecom” darbībās, piedāvājot pakalpojumu „Mājas komplekts 1”.

2007.gada 21.martā Konkurences padome informēja SIA „Mārtužs un Miglinieks” (vēstule Nr.577), ka 2007.gada 14.marta iesniegums nav noformēts atbilstoši Konkurences likuma 23.panta otrās daļas prasībām, kā arī lūdza sniegt papildus informāciju. 2007.gada 26.martā Konkurences padome saņēma SIA „Mārtužs un Miglinieks” 2007.gada 26.marta iesniegumu, kurā bija novērsti iepriekš minētie trūkumi un sniegta papildus informācija.

2007.gada 11.aprīlī Konkurences padome, pamatojoties uz Konkurences likuma 8.panta pirmās daļas 1.punktu, 22.panta 1.punktu un 23.panta trešo daļu, ierosināja lietu par Konkurences likuma 13.panta ģenerālklausulas un 4.punkta iespējamo pārkāpumu SIA „Lattelecom” darbībās.

Saskaņā ar Konkurences likuma 26.panta sesto daļu 2008.gada 11.aprīlī SIA „Lattelecom” (vēstule Nr.961) un SIA „Mārtužs un Miglinieks” (vēstule Nr.962) tika nosūtīti paziņojumi par lēmuma pieņemšanai nepieciešamo faktu konstatēšanu, vienlaicīgi informējot procesa dalībniekus par tiesībām 10 dienu laikā no paziņojuma saņemšanas brīža iepazīties ar lietu, izteikt savu viedokli un iesniegt papildus informāciju. Pēc iepazīšanās ar lietas materiāliem SIA „Lattelecom” iesniedza viedokli un papildus informāciju (24.04.2008. vēstule Nr.9681). SIA „Mārtužs un Miglinieks” neizmantoja tiesības iepazīties ar lietu, izteikt savu viedokli un iesniegt papildus informāciju.

„Lattelecom” ir sabiedrība ar ierobežotu atbildību, kura reģistrēta Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā ar vienoto reģistrācijas Nr.40003052786, tās juridiskā adrese - Dzirnau

ielā 105, Rīga, Latvija.

„Mārtužs un Miglinieks” ir sabiedrība ar ierobežotu atbildību, kura reģistrēta Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā ar vienoto reģistrācijas Nr.40003441729, tās juridiskā adrese – Zemes iela 8-24, Rīga, Latvija.

Izvērtējot tās rīcībā esošo informāciju, Konkurences padome

k o n s t a t ē j a:

1. SIA „Lattelecom”

SIA „Lattelecom” uzņēmējdarbību veic elektronisko sakaru pakalpojumu jomā. SIA „Lattelecom” ir SPRK 2005.gada 1.decembrī reģistrēts elektronisko sakaru komersants ar Reģ.Nr.S10370. SIA „Lattelecom” ir tiesīgs sniegt mobilās vietējās balss telefonijas pakalpojumus, fiksētās vietējās balss telefonijas pakalpojumus, starptautiskus balss telefonijas pakalpojumus, taksofonu pakalpojumus, datu un elektronisko ziņojumu pārraides pakalpojumus, nomāto līniju pakalpojumus, interneta pakalpojumus. Saskaņā ar Konkurences likuma 1.panta 9.punkta definīciju SIA „Lattelecom” ir uzskatāms par tirgus dalībnieku.

2. Konkrētais tirgus

Konkurences likuma 1.panta 5.punkts nosaka, ka konkrētās preces tirgus ir noteiktas preces tirgus, kurā ietverts arī to preču kopums, kuras var aizstāt šo noteikto precī konkrētajā ģeogrāfiskajā tirgū, ņemot vērā pieprasījuma un piedāvājuma aizstājamības faktoru, preču pazīmes un lietošanas īpašības.

SIA „Lattelecom” pakalpojumu „Mājas komplekts 1” sāka piedāvāt 2006.gada 15.augustā. Pakalpojums „Mājas komplekts 1” ir pieejams tikai fiziskām personām, kuras neveic komercdarbību. Minētais pakalpojums ir komplekss pakalpojums, kurš ietver vairākus pakalpojumus - internetu ar ātrumu līdz 2 Mbit/s, tālruņa līnijas abonēšanu, bezmaksas vietējās sarunas un iekšzemes tālsarunas SIA „Lattelecom” tīklā, īpašus nosacījumus sarunām ar ārzemēm.

2.1. Saskaņā ar Elektronisko sakaru likuma 1.panta 6.punktu balss telefonijas pakalpojums ir publisks elektronisko sakaru pakalpojums, kas nodrošina runas signālu pārraidi starp noteiktiem elektronisko sakaru tīkla vai tīklu pieslēguma punktiem pieslēgtām elektronisko sakaru galiekārtām reālā laikā.

Balss telefonijas pakalpojums publiskajā fiksētajā elektronisko sakaru tīklā Latvijas Republikā ir regulējams sabiedriskais pakalpojums. Regulēšanas funkcijas veic SPRK. Saskaņā ar SPRK mājas lapā (www.sprk.gov.lv) esošo informāciju uz 2007.gada 14.maiju kā fiksētās telefonijas pakalpojumu sniedzējs ir reģistrēts 121 komersants. Pēc neto apgrozījuma, kas sasniegts, sniedzot minētos pakalpojumus 2005.gadā, Latvijā ir viens tirgus dalībnieks - SIA „Lattelecom”, kura tirgus daļa pārsniedz 90% ((*)). Konkurences padomes rīcībā ir informācija, ka SIA „Lattelecom” tirgus daļa pēc neto apgrozījuma, sniedzot minētos pakalpojumus 2006.gadā samazinājās (līdz (*)), bet joprojām ievērojami pārsniedz Konkurences likumā noteikto sliekšni, kas nepārprotami norāda uz dominējošo stāvokli balss telefonijas publiskajā fiksētā elektronisko sakaru tīkla pakalpojumu tirgū.

Kā nozīmīgākos SIA „Lattelecom” konkurentus var minēt SIA „Baltkom TV SIA”, SIA „IZZI”, VAS „Latvijas Dzelzceļš”, AS „Telekom Baltija”, kuriem ir sava infrastruktūra un balss telefonijas pakalpojumam ir papildu nozīme. Pilnvērtīgu konkurenci SIA „Lattelecom” tirgū tomēr varētu radīt tikai cits operators, kam piederētu alternatīvs fiksētais tīkls ar analogu pārklājumu. Šāda tīkla izveide visas Latvijas mērogā ir ekonomiski nepamatota lielo kapitālieguldījumu dēļ. Operatori, kuriem šāda tīkla nav, tomēr nevar pilnvērtīgi konkurēt ar SIA „Lattelecom”. Tiem ierobežotā tīkla pārklājuma dēļ ir lielākas barjeras klientu piesaistei. Tā kā tiem ir mazāka klientu bāze un klientu zvani uz citiem

tīkliem visticamāk veidos lielāko daļu zvanu, tad šo operatoru kopējo izmaksu pieaugumu būtiski ietekmē starpsavienojuma tarifs. Tādējādi mazo operatoru klientam vidēji katrs zvans izmaksās dārgāk nekā SIA „Lattelecom” klientam. Tā var būt kā barjera jaunu klientu piesaistei, kas maziem operatoriem ir būtiski, lai sekmīgi konkurētu tirgū.

Balss telefonijas pakalpojumus ir iespējams sadalīt arī vietējos, iekšzemes un starptautiskajos balss telefonijas pakalpojumos, kā arī pakalpojumos fiziskām un juridiskām personām.

SIA „Lattelecom” ir vienīgais fiksētas balss telefonijas operators, kas piedāvā vietējās, iekšzemes un starptautiskās balss telefonijas pakalpojumu visā Latvijas Republikas teritorijā, kura īpašumā ir plaša infrastruktūra. Daudziem publiskā fiksētā elektronisko sakaru tīkla operatoriem ir noslēgti starpsavienojumu līgumi ar SIA „Lattelecom”, bet neviens no šiem operatoriem joprojām nesniedz balss telefonijas pakalpojumu publiskajā fiksētajā elektronisko sakaru tīklā visā Latvijas teritorijā. Ņemot vērā to, ka Latvijas Republikas teritorijā ir samērā līdzīga konkurences situācija visiem tirgus dalībniekiem, par konkrēto ģeogrāfisko tirgu ir nosakāma Latvijas Republikas teritorija.

Līdz ar to kā konkrētais tirgus ir nosākams **balss telefonijas pakalpojumu sniegšanas tirgus publiskajā fiksētajā elektronisko sakaru tīklā Latvijas Republikas teritorijā (1)**.

2.2. SIA „Lattelecom” piedāvā vairākus interneta piekļuves pakalpojumus gan privātiem, gan biznesa klientiem.

Internets ir pasaules lielākais intertīkls, kas ietver lielu skaitu transkontinentālo, nacionālo, reģionālo un lokālo tīklu ar dažādām caurlaidības iespējām un izmantojamo kanālu tipiem.

Publiskie interneta piekļuves pakalpojumi, saskaņā ar SPRK 2005.gada 26.janvāra noteikumiem „Elektronisko sakaru tīklu un elektronisko sakaru pakalpojumu saraksts” ir publiski pieejami elektronisko sakaru pakalpojumi, kas nodrošina signālu pārraidi vai maršrutēšanu starp galiekārtu un interneta pakalpojumu sniedzēja iekārtu (serveri, maršrutētāju u.c.) datu lejupielādei vai augšupielādei interneta datu pārraides tīklā.

Interneta piekļuves sniedzējs ir firma vai organizācija, kas klientiem nodrošina piekļuvi interneta tīklam. Interneta piekļuves sniedzējs parasti iegādājas pieslēgumu no citām firmām, kurām ir tieši savienojumi ar internetu, un pārdod tālāk lietotājiem atsevišķas frekvenču joslas. Interneta vietējās piekļuves pakalpojumus gala lietotājiem, kā arī šā pakalpojuma tālāk sniedzējiem piedāvā vairāk kā simts komercsabiedrības, kas ir vertikāli saistītas ar interneta starptautiskās piekļuves pakalpojuma sniedzējiem.

Interneta piekļuves pakalpojumu sniegšanas tirgu ir iespējams sadalīt mazumtirdzniecības un vairumtirdzniecības pakalpojumu tirgū. Interneta starptautiskās piekļuves pakalpojumus Latvijā sniedz SIA „Lattelecom”, SIA „TELIA Latvija” u.c., kas minēto pakalpojumu sniedz interneta vietējās piekļuves pakalpojumu sniedzējiem, kas savukārt sniedz pakalpojumus lietotājiem vai citiem interneta pakalpojuma sniedzējiem.

Visvairāk izmantotā interneta piekļuves tehnoloģija ir xDSL tehnoloģija, kuru realizē, uzlabojot esošo abonentu pieslēgumu. Tāpat kā citur Eiropā arī Latvijā platjoslas pieeja tiek nodrošināta uz esošo infrastruktūru pamata.

Elektronisko sakaru pakalpojumi (t.sk. interneta piekļuves pakalpojumi) var tikt nodrošināti satelītu tīklos, fiksētos elektronisko sakaru tīklos (kanālu un pakešu komutācijas tīklos, ieskaitot internetu), mobilo zemes elektronisko sakaru tīklos, tīklos, kurus izmanto radio un televīzijas signāla izplatīšanai, kabeļtelevīzijas un kabeļradio tīklos, elektrības kabeļu sistēmās, ciktāl tās ir izmantotas, lai pārraidītu signālus (Elektronisko sakaru likuma 1.panta 11.punkts).

2.2.1. Saskaņā ar SIA „Lattelecom” sniegto informāciju (13.06.2007. vēstule Nr.12013) interneta piekļuves pakalpojumus fiksētajā elektronisko sakaru tīklā var nodrošināt

izmantojot dažādas tehnoloģijas: ATM (asynchronous transfer mode – asinhronā pārraides tehnoloģija), Ethernet, CNL (ciparu nomātās līnijas), RRL (radio releju līnijas), Wi-Fi (bezvadu piekļuve 2,4Mhz diapazonā), EV-DO (tehnoloģija, kura bāzēta CDMA 450Mhz diapazonā), UMTS (trešās paaudzes mobilo sakaru tehnoloģija 2100Mhz diapazonā) u.c., un izmantojot dažāda veida pārraides vidi: vara kabeļus, koaksiālos kabeļus, optiskos stikla šķiedras kabeļus, radioviļņus. Katra no tehnoloģijām ir piemērojama noteiktai pārraides videi – citas vadu, citas bezvadu.

Interneta pakalpojumu nodrošināšanai fiksētajā elektronisko sakaru tīklā var tikt izmantotas arī bezvadu tehnoloģijas un pārraides vide, t.i., pastāv piedāvājuma aizstājāmība. Bez tam, šobrīd nereti viena interneta piekļuves pakalpojuma nodrošināšana notiek, kombinējot vairākas tehnoloģiskās iespējas, t.sk. vadu un bezvadu pārraidi vienlaicīgi.

Konkurences padome konstatē, ka pastāv aizvietojamība starp fiksētiem vadu un fiksētiem bezvadu risinājumiem, par ko liecina šādi fakti:

- fiksētie bezvadu risinājumi interneta piekļuvei nodrošina līdzīgu vidējo lejupielādes datu pārraides ātrumu (256 kbit/s – 2 Mbit/s) un kvalitāti kā fiksētie vadu piekļuves risinājumi;

- fiksēto bezvadu risinājumu tarifi interneta piekļuvei ir līdzvērtīgi fiksēto vadu interneta piekļuves risinājumu tarifiem. Saskaņā ar SPRK 2006.gada *Ziņojuma par tirgus analīzi* datiem¹, fiksēto bezvadu pieslēgumu tarifi interneta piekļuvei 2006.gadā bija robežās no 9,53 līdz 18,01 LVL, salīdzinājumā ar SIA „Lattelecom” tarifiem: no 11,40 līdz 15,00 LVL fiziskām personām un no 36,40 līdz 50,00 LVL juridiskām personām;

- gan vadu, gan fiksēto bezvadu risinājumi ļauj pakalpojuma sniedzējam piedāvāt interneta piekļuves pakalpojumu tām pašām klientu grupām, kuri tos izmanto vieniem un tiem pašiem mērķiem un saturam (e-pasta ziņojumu un failu sūtīšanai/ saņemšanai, tīmekļa lapu pārlūkošanai, tīmekļa pakalpojumiem, failu lejup/ augšup ielādei), izmantojot vienas un tās pašas galiekārtas (datoru). No lietošanas veida un ērtības viedokļa galalietotājam nav nozīmes, vai interneta piekļuve tiek nodrošināta, izmantojot fiksēto bezvadu risinājumu vai vadu risinājumu.

2.2.2. Saskaņā ar tirgus dalībnieku sniegto un Konkurences padomes rīcībā esošo informāciju, interneta piekļuves pakalpojums, kas nodrošināts, izmantojot fiksēto elektronisko sakaru tīklu (vadu vai bezvadu, vai kombinētos risinājumus), nav aizvietojams ar interneta pieslēguma pakalpojumu, kas sniegts, izmantojot mobilos elektronisko sakaru tīklus. Tam ir sekojoši iemesli:

1) nepastāv aizvietojamība no pieprasījuma puses

- patērētāji atšķirīgi uztver fiksēto sakaru pakalpojumus un mobilo sakaru pakalpojumus: fiksētajā tīklā svarīgākais ir saņemt noteiktas kvalitātes elektronisko sakaru pakalpojumu konkrētā vietā, mobilo sakaru tīkla klientam ir svarīgi saņemt elektronisko sakaru pakalpojumus mainīgā vietā, tādējādi nodrošinot mobilitāti. Lielākā daļa lietotāju izvēlas mobilo interneta pieslēgumu risinājumu mobilitātes dēļ, bet tikai nedaudzi lietotāji, nespējot ierīkot fiksēto interneta pieslēgumu, izvēlas mobilos risinājumus (29.05.2007. vēstule Nr.2172/BP);

- pastāv tehnoloģiskas atšķirības starp mobilajiem un fiksētajiem tīkliem, kas rada atšķirības interneta pieslēgumu piedāvājumā, īpaši attiecībā uz datu pārraides kvalitatīvajiem rādītājiem. Fiksētā tīklā pakalpojumu sniedzējs var garantēt fiksētu datu pārraides ātrumu (lietotājam līdz krosam tiek nodrošināta atsevišķa līnija, kā rezultātā datu pārraides ātrumu var kontrolēt). Mobilo elektronisko sakaru tīklos parasti tiek piedāvāti ātrumi „līdz”, jo tehnoloģisko īpašību dēļ reāls datu pārraides ātrums var būt zemāks un atkarīgs no dažādiem faktoriem (radiosignāla vājinājums, elektromagnētiskie traucējumi, tīkla noslogotība). Mobilo elektronisko sakaru tīklā pie lielāka lietotāju blīvuma un pakalpojumu izmantošanas

¹ http://www.sprk.gov.lv/doc_upl/Zinojums_par_tirgus_analizi_12.pdf

intensitātes, datu pārraides ātrums samazinās, jo resursi (bāzes staciju kanāli, frekvences) tiek sadalīti visiem pakalpojumu lietotājiem vienlīdzīgi, balss sakariem piešķirot prioritāti;

2) nepastāv aizvietojamība no piedāvājuma puses

- lai pakalpojuma sniedzējs uzsāktu sniegt mobilā interneta pieslēguma pakalpojumu, tam pastāv būtiskas barjeras - (1) ierobežotie nacionālie frekvenču resursi, (2) infrastruktūras izveidošanas izmaksas, (3) pieeja vietējai elektronisko sakaru infrastruktūrai (tomēr, veidojot torņu infrastruktūras shēmu, atšķirībā no fiksētā elektronisko sakaru tīkla, pastāv lielākas sadarbības partneru izvēles iespējas, jo Latvijā darbojas 4 mobilo sakaru tīkla operatori, kam ir sava infrastruktūra). Lai pakalpojuma sniedzējs uzsāktu sniegt fiksētā interneta pieslēguma pakalpojumu, tam pastāv būtiskas barjeras - (1) infrastruktūras izveidošanas izmaksas, (2) tirgū ir pakalpojuma sniedzējs, kas sasniedzis tāda mēroga ekonomiju, kas ļauj nodrošināt plašu elektronisko sakaru pakalpojuma sniegšanu, ko patērētājiem ir izdevīgāk abonēt kopā ar interneta piekļuves pakalpojumiem, (3) pieeja vietējai elektronisko sakaru infrastruktūrai (SIA „Lattelecom” kabeļu kanalizācijas īpašuma tiesības), (4) administratīvās barjeras (alternatīvās elektronisko sakaru infrastruktūras izveidei ir nepieciešami vairāku valsts institūciju saskaņojumi un atļaujas);

- dažādās pakalpojuma funkcionalitātes dēļ mobilie elektronisko sakaru operatori galvenokārt orientējas uz izklaides un mediju pakalpojumu segmentu atšķirībā no fiksētā tīkla operatoriem.

2.2.3. Saskaņā ar tirgus dalībnieku sniegto un Konkurences padomes rīcībā esošo informāciju interneta piekļuves pakalpojums, kas nodrošināts, izmantojot fiksēto elektronisko sakaru tīklu (vadu vai bezvadu, vai kombinētos risinājumus), ir aizvietojams ar interneta pieslēguma pakalpojumu, kas sniegts, izmantojot kabeļtelevīzijas operatoru kabeļtīklus (kabeļmodema risinājums). Tam ir sekojoši iemesli:

- kabeļtīklu platjoslas pieslēgumi nodrošina līdzīgu vidējo lejupielādes datu pārraides ātrumu (256 kbit/s – 10 Mbit/s) un kvalitāti, kā vadu risinājumi, izmantojot xDSL un ADSL. Kabeļmodema risinājumu ir iespējams izmantot neatkarīgi no piekļuves fiksētās balss telefonijas tīklam;

- kabeļtīklu platjoslas pieslēgumu tarifi ir līdzvērtīgi SIA „Lattelecom” fiksētā tīkla platjoslas pieslēgumu tarifiem. Saskaņā ar SPRK 2006.gada *Ziņojuma par tirgus analīzi* datiem², kabeļtīklu pieslēgumu tarifi 2006.gadā bija robežās no 4,42 līdz 12,67 LVL, salīdzinājumā ar SIA „Lattelecom” tarifiem: no 11,40 līdz 15,00 LVL fiziskām personām un no 36,40 līdz 50,00 LVL juridiskām personām;

- kabeļtīklu interneta pieslēgumu un SIA „Lattelecom” fiksētā tīkla interneta pieslēgumu piedāvā tām pašām klientu grupām, kuri tos izmanto vieniem un tiem pašiem mērķiem un saturam (e-pasta ziņojumu un failu sūtīšanai/ saņemšanai, interneta lapu pārlūkošanai, tīmekļa pakalpojumiem, failu lejup/ augšup ielādei).

2.2.4. Saskaņā ar Konkurences padomes rīcībā esošo informāciju, interneta piekļuves pakalpojums, kas nodrošināts, izmantojot fiksēto elektronisko sakaru tīklu (vadu vai bezvadu, vai kombinētos risinājumus), nav aizvietojams ar interneta pieslēguma pakalpojumu, kas sniegts, izmantojot elektrības kabeļu sistēmas. Tam ir sekojoši iemesli:

- lai saņemtu interneta piekļuves pakalpojumu, izmantojot elektriskās līnijas, patērētājam ir nepieciešams modems, ko var pieslēgt pie kontaktligzdas. Elektrisko līniju izmantošana, lai sniegtu elektronisko sakaru pakalpojumus, ir stingri ierobežota ar starojumiem (radio traucējumiem), kas rodas radiofrekvenču diapazonā, un šo traucējumu iemesls ir elektrisko kabeļu un vadu īpatnības un atbilstošās nodrošināšanas aparatūras

² http://www.sprk.gov.lv/doc_upl/Zinojums_par_tirgus_analizi_12.pdf

tehnoloģija³. SPRK 2006.gada *Ziņojumā par tirgus analīzi*⁴ ir norādīts, ka elektriskās līnijas netiek izmantotas piekļuves pakalpojumu nodrošināšanai Latvijas Republikā.

2.2.5. Saskaņā ar Konkurences padomes rīcībā esošo informāciju platjoslas un šaurjoslas interneta pieslēgumi nav savstarpēji aizvietojami ne no pieprasījuma, ne no piedāvājuma puses. Platjoslas piekļuve būtiski atšķiras no šaurjoslas piekļuves, jo tai ir lielāks datu pārraides ātrums, piekļuve pamatā ir tiešsaistes režīmā („always on”). Plaši izplatītā iezvanpieeja ir pieejama, ja vien patērētājam ir pieejams fiksētā pieslēguma telefons. Lielāka aizvietojamība platjoslas pieslēgumam ar šaurjoslas pieslēgumu iespējama gadījumos, ja internetu lieto reti, mazos apjomos (mazs lejup/augšup ielādējamo datu apjoms, piemēram, e-pasta ziņojumi, interneta lapu pārlūkošana, interneta pakalpojumi) un neregulāri.

2.2.6. Saskaņā ar tirgus dalībnieku sniegto un Konkurences padomes rīcībā esošo informāciju interneta piekļuves pakalpojumu, kas sniegts privātiem klientiem (fiziskām personām), un interneta piekļuves pakalpojumu, kas sniegts biznesa klientiem, iespējams, var uzskatīt, par atsevišķiem konkrētās preces tirgiem. Tam ir sekojoši iemesli:

- atšķirībā no fiziskām personām, biznesa klientiem ir papildus prasības interneta pieslēguma pakalpojumam, t.i., paaugstināta drošība, īpašs datu pārraides ātrums, individuāli izdalīti kanāli (*Virtual Private Network*), bojājumu novēršana, tehniskā palīdzība un problēmu novēršana. Korporatīvie klienti (biznesa klienti ar vairākām struktūrvienībām atšķirīgās adresēs) pieprasa atsevišķus izdalītus kanālus, korporatīvo klientu tīkls parasti ir centralizēts;

- augstākas prasības nozīmē arī augstāku cenu, kas atspoguļojas interneta pieslēguma pakalpojuma sniedzēju piedāvājumos. Saskaņā ar SPRK 2006.gada *Ziņojuma par tirgus analīzi* datiem⁵, SIA „Lattelecom” tarifi juridiskām personām 2006.gadā bija robežās no 36,40 līdz 50,00 LVL, salīdzinājumā ar SIA „Lattelecom” tarifiem fiziskām personām: no 11,40 līdz 15,00 LVL.

Tajā pašā laikā tirgus dalībnieki norāda:

- interneta pieslēguma tirgus segmentācija ir atkarīga no tā, kāds ir noteiktā laika vienībā patērētais datu apjoms, nevis lietotāja juridiskais statuss, jo piemēram, mājsaimniecībai, kas interneta pakalpojumus aktīvi izmanto mūzikas vai video failu lejupielādei, datu plūsma būs ievērojami intensīvāka kā neliela uzņēmuma pārraidītais datu apjoms, kur interneta pakalpojumi tiek izmantoti neregulāri, atsevišķu funkciju veikšanai. Vairāki interneta pieslēguma sniedzēji neierobežo fiziskai personai iespēju iegādāties interneta pieslēgumu, kas paredzēts vai tiek pozicionēts kā pakalpojums biznesa klientiem.

2.2.7. Saskaņā ar Konkurences likuma 1.panta 3.punktu konkrētais ģeogrāfiskais tirgus ir ģeogrāfiskā teritorija, kurā konkurences apstākļi konkrētās preces tirgū ir pietiekami līdzīgi visiem tirgus dalībniekiem, un tādēļ šo teritoriju var nošķirt no citām teritorijām.

Konkrētais ģeogrāfiskais tirgus ir teritorija, kurā patērētājiem ir ekonomiska iespēja nopirkt konkrētās preces. Ārpus šīs teritorijas patērētājs nevar iegādāties konkrētās preces vai to iegāde rada tam būtiskus papildu izdevumus, preču piegādātājs nevar pārdot konkrētās preces vai var to darīt uz ievērojami neizdevīgākiem nosacījumiem.

Latvijas Republikas teritorijā konkurences apstākļi būtiski neatšķiras. Interneta piekļuves tirgū darbojas viens operators - SIA „Lattelecom”, kura fiksētais elektronisko sakaru tīkls pārklāj vairāk kā 80% Latvijas teritorijas. Pakalpojums „Mājas komplekts 1” tiek piedāvāts visās teritorijās, kur pastāv SIA „Lattelecom” tīkls. Tirgū darbojas daudzi komersanti, kuru tirgus daļa (katram no tiem) nepārsniedz 5%⁶.

³ http://www.sprk.gov.lv/doc_upl/Zinojums_par_tirgus_analizi_12.pdf

⁴ turpat.

⁵ turpat.

⁶ 2007.gada 4.septembra Konkurences padomes lēmums Nr.106 Par tirgus dalībnieku apvienošanas lietā Nr.1881/07/10/12 “Par SIA „Baltkom TV SIA” un SIA „Aldems” apvienošanas”, http://www.kp.gov.lv/uploaded_files/2007/A106_0409.pdf

Konkurences padome uzskata, ka šajā lietā Konkurences likuma 1.panta 3.punkta izpratnē konkrētais ģeogrāfiskais tirgus ir Latvijas teritorija.

SIA „Lattelecom” norāda (13.06.2007. vēstule Nr.12013), ka kaut arī nosacījumi elektronisko sakaru pakalpojumu sniegšanas uzsākšanai visā Latvijas Republikas teritorijā ir vienādi, SIA „Lattelecom” rīcībā esošā informācija nepārprotami norāda, ka konkurences apstākļi interneta pakalpojumu piekļuves jomā dažādās Latvijas Republikas teritorijās ir atšķirīgi. SIA „Lattelecom” atsaucas uz dažiem tirgus pētījumiem, un akcentē atšķirības starp Republikas nozīmes pilsētām un pārējo Latvijas teritoriju.

Konkurences padome uzskata, ka šīs lietas ietvaros kā konkrētais tirgus var tikt noteikts **interneta piekļuves pakalpojumu tirgus Latvijas Republikas teritorijā (2)**. Vienlaicīgi uzsverot, ka pastāv iespēja noteikt šaurāku gan konkrētās preces tirgu, ņemot vērā interneta piekļuves nodrošināšanas tehnoloģiskos risinājumus un klientu loku (piemēram, fiziskas personas), gan konkrēto ģeogrāfisko tirgu. Līdz ar to šīs lietas ietvaros konkrētā tirgus definīcija var tikt atstāta atvērta.

3. SIA „Lattelecom” rīcība, piedāvājot pakalpojumu „Mājas komplekts 1”

SIA „Lattelecom” pakalpojumu „Mājas komplekts 1” sāka piedāvāt 2006.gada 15.augustā. Kopš šī laika pakalpojuma klientu skaits strauji pieauga no (*) (2006.gada augusts) līdz (*) (2008.gada februāris). Pakalpojuma „Mājas komplekts 1” pieslēgumu skaits veido (*) no kopēja SIA „Lattelecom” DSL pieslēgumu skaita fiziskām personām (2008.gada februāris). Vienlaicīgi konstatējams, ka straujākais pakalpojuma „Mājas komplekts 1” klientu skaita īpatsvara pieaugums notika pirmajos sešos mēnešos – no 1,49% (2006.gada augusts) līdz 27,35% (2007.gada februāris), turpmākajā laika periodā īpatsvara pieaugums ir nelielāks – 31,78% (2007.gada maijs), 34,06% (2007.gada augusts), 36,30% (2007.gada novembris).

SIA „Lattelecom” pakalpojuma „Mājas komplekts 1” ietvaros sniegtie pakalpojumi (interneta pieslēgums, balss telefonija) nav sasaistīti, jo gala patērētājam netiek piedāvāts šos pakalpojumus iegādāties tikai komplektā, bet var brīvi izvēlēties un iegādāties tikai vienu vai abus pakalpojumus atsevišķi. Turklāt SIA „Lattelecom” sniedz balss telefonijas pakalpojumus atsevišķi, piedāvājot tādus tarifa plānus, kas paredz noteiktu sarunu minūšu daudzumu bezmaksas – „Mājas tarifs (120)”, „Mājas tarifs (90)”, „Mājas tarifs (80+10)”, kā arī neierobežotu bezmaksas minūšu skaitu vietējām sarunām un iekšzemes tālsarunām SIA „Lattelecom” tīklā – „Bezmaksas sarunas pasaulē (60)”, „Bezmaksas sarunas pasaulē (120)”, „Bezmaksas sarunas pasaulē (180)”⁷.

Pakalpojuma „Mājas komplekts 1” pastāvēšanas laikā tika mainīta šī pakalpojuma cena: no 2006.gada 15.augusta līdz 2007.gada 1.jūnijam - 13,90 LVL, no 2007.gada 1.jūnija līdz šim brīdim - 14,90 LVL.

SIA „Lattelecom” norāda, ka viens no pakalpojuma komponentiem ir pakalpojums „Pilsētas Internets”, kura abonēšanas maksa bija 6,99 LVL/mēnesī (slēdzot vienošanos ar minimālo termiņu 18 mēneši) vai 9,00 LVL/mēnesī (vienošanās bez minimāla termiņa). Ar 2007.gada 1.jūliju SPRK ir noteikusi SIA „Lattelecom” saistības nodrošināt DSL pakalpojumus vairumtirdzniecībā. Šī vairumtirdzniecības pakalpojuma izstrādes gaitā SIA „Lattelecom” konstatēja risku, ka var veidoties „margin squeezing”, kad dominējošā uzņēmuma mazumtirdzniecības cenas ir zemākas nekā cenas vairumtirdzniecības pakalpojuma līmenī. Tāpēc no 2007.gada 1.jūnija SIA „Lattelecom” noteica maksu pakalpojumam „Pilsētas Internets” 9,00 LVL/mēnesī neatkarīgi no vienošanās termiņa, tādējādi izvairoties no iespējamiem Konkurences likuma pārkāpumiem. Ar šo SIA „Lattelecom” skaidro pakalpojuma „Mājas komplekts 1” cenu pieaugumu.

Konkurences likuma 13.pants nosaka tirgus dalībniekam, kas atrodas dominējošā stāvoklī, aizliegumu jebkādā veidā ļaunprātīgi to izmantot Latvijas teritorijā. Konkurences

⁷ <http://www.lattelecom.lv/majai/talrunis/tarifi/>

likuma 13.panta 4.punkts paredz, ka dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana var izpausties arī kā netaisnīgu pirkšanas vai pārdošanas cenu vai citu netaisnīgu tirdzniecības noteikumu tieša vai netieša uzspiešana vai piemērošana.

Lai izvērtētu, vai SIA „Lattelecom” rīcība, sniedzot pakalpojumu „Mājas komplekts 1”, nesatur Konkurences likuma 13.panta pārkāpumus, ir svarīgi analizēt SIA „Lattelecom” cenu noteikšanu minētajam pakalpojumam.

Konkurences padome pieprasīja SIA „Lattelecom” informāciju par SIA „Lattelecom” izmaksām, sniedzot pakalpojumu „Mājas komplekts 1” 2006. un 2007.gadā (kopējās mainīgās izmaksas, kopējās fiksētās izmaksas u.c.). SIA „Lattelecom” sniegtās atbildes galvenie punkti (27.12.2007. vēstule Nr.25710-1):

- SIA „Lattelecom” atbilstoši SPRK Elektronisko sakaru pakalpojumu izmaksu aprēķināšanas un attiecināšanas metodikai ik mēnesi veic izmaksu uzskaiti primārajās uzskaites sistēmās – grāmatvedības sistēmā un ar to saistītajā vadības grāmatvedības sistēmā (SIA „Lattelecom” ir izstrādāts detalizētāks „SIA „Lattelecom” izmaksu modeļa ABC apraksts”). Elektronisko sakaru pakalpojumu izmaksu aprēķins ar nepieciešamo detalizācijas pakāpi tiek gatavots tikai vienu reizi gadā par iepriekšējo kalendāro gadu kopumā bez izmaksu sadalījuma pa mēnešiem (nav iespējams iegūt pakalpojumu izmaksas ne par periodu no 2006.gada augusta līdz 2007.gada jūnijam, ne par periodu no 2007.gada jūnija līdz novembrim);
- SIA „Lattelecom” izmaksu aprēķināšanu un attiecināšanu veic nākamā kalendārā gada pirmajos 7 mēnešos par iepriekšējo kalendāro gadu kopumā (ar mērķi un termiņos, lai nodrošinātu ziņojumu iesniegšanu SPRK);
- tikai ar 2007.gada 1.jūliju SIA „Lattelecom” atbilstoši SPRK lēmumam Nr.50 no 07.03.2007. ir uzlikta atdalītas finanšu uzskaites saistība publiski pieejamo vietējo un iekšzemes balss telefonijas pakalpojumu tirgū. Sekojoši – pirmie auditētie rezultāti par 2007.gadu tiks aprēķināti tikai 2008.gada vasarā;
- SPRK nav atzinusi SIA „Lattelecom” par komersantu ar būtisku ietekmi interneta pakalpojumu mazumtirdzniecības tirgū, līdz ar to SIA „Lattelecom” nav noteikts pienākums veikt interneta pakalpojumu izmaksu attiecināšanu un aprēķināšanu interneta mazumtirdzniecības pakalpojumiem atbilstoši SPRK metodikai;
- 13.06.2007. SIA „Lattelecom” vēstulē Nr.12013 pievienotajā pielikumā Nr.6 un Nr.7. pakalpojumu, kas ietilpst „Mājas Komplekts 1”, izmaksu sadalījums tika gatavots uz 2006.gada kopējo izmaksu aprēķina datiem par 2006.gadu kopumā, analītiski (matemātiski) aprēķinot viena mēneša pakalpojuma izmaksas, sadalot tos proporcionāli vienādās daļās atbilstoši mēnešu skaitam. Lai noteiktu „Mājas Komplekts 1” iekļauto pakalpojumu fiksētās un mainīgās izmaksas, tika veikts atsevišķs speciāli gatavots pakalpojumu izmaksu novērtējums.

No minētā var secināt, ka pašlaik analīzei ir pieejama SIA „Lattelecom” pakalpojuma „Mājas komplekts 1” izmaksu struktūra (turpmāk – Izmaksu struktūra), kas tika gatavota uz 2006.gada kopējo izmaksu aprēķina datiem par 2006.gadu kopumā, reālās izmaksas, sniedzot šo pakalpojumu, nav pieejamas.

Analizējot Izmaksu struktūru ir secināms, ka pakalpojuma „Mājas komplekts 1” cena nav zemāka par pakalpojuma mainīgām (kā arī kopējām) izmaksām.

Sīkāk par pakalpojuma „Mājas komplekts 1” sastāvdaļām:

- 1) Balss pakalpojumu izmaksas (tālruņa līnijas abonēšana un bezmaksas sarunas SIA „Lattelecom” tīklā)

Vienas tālruņa līnijas abonēšanas izmaksas pakalpojuma „Mājas komplekts 1”

ietvaros pēc SIA „Lattelecom” aprēķiniem sastādīja (*) LVL (bez PVN) 2006.gadā un (*) LVL (bez PVN) 2007.gadā. SIA „Lattelecom” norādīto iemeslu dēļ (27.12.2007. vēstule Nr.25710-1) nav iespējams pārbaudīt šo izmaksu pamatotību, bet salīdzinot tālruņa līnijas abonēšanas izmaksas „Mājas komplekts 1” ietvaros, ar parastā tālruņa pieslēguma abonēšanas maksu (tarifu plāns „Parastie tarifi”), kas sastāda 3,00 LVL (bez PVN)⁸, secināms, ka tālruņa līnijas abonēšanas izmaksas pakalpojuma „Mājas komplekts 1” ietvaros ir nedaudz augstākas nekā parastā tālruņa pieslēguma abonēšanas maksa.

SIA „Lattelecom” norāda (13.06.2007. vēstule Nr.12013), ka termins „bezmaksas sarunas” ir pielietots tikai mārketinga komunikācijā. Faktiski pakalpojuma „Mājas komplekts 1” abonēšanas maksā ir iekļauta samaksa par klienta veiktajām sarunām SIA „Lattelecom” fiksētajā elektronisko sakaru tīklā. Lai aprēķinātu abonēšanas maksā ietveramo samaksas daļu par sarunām, SIA „Lattelecom” veica izpēti (aprēķinus) un tā rezultātā tika noskaidrots laiks, kādu vidēji patērē telefona sarunās SIA „Lattelecom” klienti, un atbilstoši šo sarunu izmaksas. Šī informācija deva pamatu šāda veida produkta ieviešanai, jo klients runā pa tālruni vidēji noteiktā apjomā, savu vajadzību apmierināšanai un ne vienmēr (bieži) klienti abonēšanas maksas ietvaros „norunā” to laika apjomu, par kuru ir veikta samaksa.

SIA „Lattelecom” iesniedza balss telefonijas lietotāju vidējo sarunu minūšu apjoma mēnesī apkopojumu (13.06.2007. vēstule Nr.12013, Pielikums Nr.4). Tāpat SIA „Lattelecom” iesniedza Konkurences padomei arī pakalpojuma „Mājas komplekts 1” abonētu vidējo vietējo un iekšzemes tālsarunu minūšu apjoma mēnesī apkopojumu (27.12.2007. vēstule Nr.25710-1, Pielikums Nr.2), no kā var secināt, ka „Mājas komplekts 1” abonenti vidēji norunā vairāk nekā SIA „Lattelecom” tālruņa lietotāji (iedzīvotāji) kopumā. Pakalpojuma „Mājas komplekts 1” izmaksu struktūrā norādītās izmaksas (līnijas abonēšana + sarunas) balss pakalpojumam SIA „Lattelecom” tīklā sastāda (*) LVL/mēnesī (bez PVN) 2006.gadā un (*) LVL/mēnesī (bez PVN) - 2007.gadā. Aprēķins ir balstīts uz vidēji mēnesī norunātām minūtēm, kas 2006.gadā abonentam bija apmēram (*) minūtes/mēnesī. Ja abonents, kas izmanto tarifu plānu „Parastie tarifi”, norunātu šo minūšu skaitu, tad maksa par balss pakalpojumu vietējam sarunām būtu apmēram (*) – (*) LVL (bez PVN) atkarībā no tā, kurā dienas laikā sarunas ir veiktas.

Aprēķinos, izmantojot „Mājas komplekts 1” lietotāju norunātas minūtes (nevis iedzīvotāju kopumā norunātas minūtes), situācija ir savādāka, jo 2006.gada četros mēnešos vidēji abonents ir norunājis (*) minūtes/mēnesī, savukārt 2007.gada 11 mēnešos abonents vidēji ir norunājis (*) minūtes/mēnesī. Ja abonents, kas izmanto tarifu plānu „Parastie tarifi”, norunātu šo minūšu skaitu, tad maksa par balss pakalpojumu vietējam sarunām būtu apmēram (*) – (*) LVL (bez PVN) atkarībā no tā, kurā dienas laikā sarunas ir veiktas. Jāņem vērā arī, ka pakalpojuma „Mājas komplekts 1” ietvaros iekšzemes tālsarunas ir bezmaksas, bet iekšzemes tālsarunu tarifs parastam SIA „Lattelecom” pieslēgumam ir augstāks nekā vietējām sarunām.

SIA „Lattelecom” norāda (13.06.2007. vēstule Nr.12013), ka, lai gan „Mājas komplektu” abonētu vidējais vietējo un iekšzemes tālsarunu patēriņš ir salīdzinoši lielāks par klientu, kuri izmanto citus SIA „Lattelecom” pakalpojumus, patēriņu, SIA „Lattelecom” nav veicis savā tīklā nekādas papildus investīcijas, lai varētu nodrošināt „Mājas komplektu” abonētu sarunas un paredz, ka arī nākotnē šādas investīcijas nebūs vajadzīgas.

Konkurences padome secina, ka pastāv starpība pērkot balss telefonijas pakalpojumus pakalpojuma „Mājas komplekts 1” ietvaros (kopā ar interneta pieslēgumu) vai pērkot to atsevišķi. Tomēr šī starpība nav pietiekoši ievērojama, lai uz tās pamata konstatētu netaisnīgu cenu pakalpojumam „Mājas komplekts 1”.

2) Interneta pakalpojuma izmaksas

Analizējot izmaksu struktūru ir secināms, ka interneta pakalpojuma, kas sniegts

⁸ http://www.lattelecom.lv/?cat_id=272&lrc_nav2008=735

„Mājas komplekts 1” ietvaros, izmaksas pilnībā atbilst SIA „Lattelecom” izmaksām, sniedzot pakalpojumu „Pilsētas Internets”, kura mazumtirdzniecības cena ir 9 LVL/mēnesī.

Izanalizējot SIA „Lattelecom” sniegto kalkulāciju – pakalpojuma „Mājas komplekts 1” Izmaksu struktūru, Konkurences padome secina, ka nav pietiekošu faktu, lai konstatētu, ka pakalpojuma cena ir netaisnīga, „plēsonīga”, vai ka notiek vienas pakalpojuma sastāvdaļas izmaksu subsidēšana no cita pakalpojuma.

SPRK 07.03.2007. lēmumā Nr.50⁹ noteica SIA „Lattelecom” tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistību - ievērot SPRK apstiprināto *elektronisko sakaru pakalpojumu izmaksu aprēķināšanas un attiecināšanas metodiku* un iesniegt ziņojumu par izmaksu aprēķināšanu un attiecināšanu saskaņā ar SPRK apstiprināto *elektronisko sakaru pakalpojumu izmaksu aprēķināšanas un attiecināšanas metodiku* fiziskām personām publiski pieejamiem vietējiem vai iekšzemes balss telefonijas pakalpojumiem, kas nodrošināti fiksētā vietā. Līdz ar to pēc minētā ziņojuma saņemšanas, SPRK savas kompetences ietvaros varēs izvērtēt, vai SIA „Lattelecom” pakalpojuma „Mājas komplekts 1” ietvaros sniegto balss telefonijas pakalpojumu izmaksas netiek subsidētas no kāda cita SIA „Lattelecom” sniegtā pakalpojuma.

Arī citi tirgus dalībnieki piedāvā kompleksus pakalpojumus, kas sastāv no dažādu pakalpojumu kombinācijām – interneta pieslēguma pakalpojums kopā ar televīzijas pārraidīšanas pakalpojumiem, balss telefoniju fiksētajā vai mobilajā tīklā. Kā galvenos SIA „Lattelecom” konkurentus var minēt SIA „Baltkom TV SIA” un SIA „IZZI”. Tāpat ir tirgus dalībnieki, kuri piedāvā pakalpojumu paketi, kurā internets tiek piedāvāts kopā ar bezmaksas sarunām. SIA „Interneta pasaule” piedāvā pakalpojumu „Mājas pakete”¹⁰, t.sk. „2.pakete” – internets ar ātrumu līdz 6 Mbit/s (ārpus Rīgas 2 Mbit/s), telefona līnijas abonēšana, bezmaksas sarunas SIA „Interneta pasaule” tīklā, 600 bezmaksas minūtes sarunām SIA „Lattelecom” tīklā, izdevīgas cenas sarunām ar citiem operatoriem (cena 12 LVL/mēnesī). SIA „Promedia” arī piedāvā kompleksus pakalpojumus¹¹, t.sk. „2.pakete” – internets ar ātrumu līdz 15 Mbit/s (minētais ātrums pieejams Rīgas mikrorajonos), telefona līnijas abonēšana, bezmaksas sarunas SIA „Promedia” tīklā, 600 bezmaksas minūtes sarunām SIA „Lattelecom” tīklā, izdevīgas cenas sarunām ar citiem operatoriem (cena 15 LVL/mēnesī).

SIA „Lattelecom” konkurentu pakalpojumu cenu salīdzinošā analīze nedod pamatu uzskatīt, ka SIA „Lattelecom” „Mājas komplekts 1” piedāvājuma cena varētu būt netaisnīga vai nepamatoti zema. Kompleksa pakalpojuma gadījumā visi pakalpojumi parasti tiek piedāvāti par zemāku cenu vai uz citiem izdevīgākiem nosacījumiem nekā gadījumā, ja pakalpojuma saņēmējs pirktu katru no pakalpojumiem atsevišķi. Ievērojot komersantu darbības daudzveidību un konkurenci, patērētājam tiek nodrošināta izvēle un pieņemama cena.

Izvērtējot visus izklāstītos faktus un lietas materiālus, Konkurences padome konstatē, ka nav pietiekošu faktu, kas liecinātu par to, ka SIA „Lattelecom” darbības, piedāvājot pakalpojumu „Mājas komplekts 1”, satur Konkurences likuma 13. panta ģenerālklausulā un 4.punktā noteikto aizliegumu pārkāpumu.

4. Tirgus dalībnieku viedokļi

Lietas izpētes gaitā tika saņemti viedokļi no vairākiem tirgus dalībniekiem:

- SIA „IZZI” norāda (10.01.2008. vēstule Nr.04-014/08), ka SIA „Lattelecom” piedāvājums „Mājas komplekts 1” radīja būtisku ietekmi uz konkurences situāciju Latvijas elektronisko sakaru pakalpojumu tirgū, īpaši interneta piekļuves pakalpojumu tirgū. Vairāku pakalpojumu komplekta piedāvājums

⁹ http://www.sprk.gov.lv/doc_upl/07.03.07_Nr.50_Par_SIA_Lattelecom_butisku_ietekmi.doc

¹⁰ http://www.ipasaule.lv/lv/home_complex/

¹¹ http://www.promedia.lv/double_lv.html

tirgū eksistēja jau pirms 2006.gada augusta, tomēr iepriekš neviens pakalpojumu komplektā ietilpstošais pakalpojums netika piedāvāts bez maksas. Faktiski ir uzskatāms, ka SIA „Lattelecom” piedāvājumā saskatāmas šķērssubsīdiju pazīmes, kad ar vienu pakalpojumu (internetu) tiek subsidēts cits pakalpojums (telefonsakari);

- SIA „Baltcom TV SIA” norāda (10.01.2008. vēstule Nr.21), ka SIA „Lattelecom” rīcība, piedāvājot pakalpojuma „Mājas komplekts 1” ietvaros veikt bezmaksas sarunas SIA „Lattelecom” tīklā, grauj vienlīdzīgas konkurences apstākļus tirgū un būtiski ierobežo citu operatoru konkurences iespējas. Pēc pakalpojuma „Mājas komplekts 1” ieviešanas, situācija tirgū ir strauji mainījusies un SIA „Lattelecom” interneta lietotāju skaits pieaug daudz straujāk nekā pārējo interneta pakalpojumu lietotāju skaits. Lielākā daļa mazo operatoru nespēj piedāvāt alternatīvus pakalpojumus „Mājas komplekts 1”. 2006.gadā daudzi mazie interneta pakalpojumu sniedzēji bija spiesti mainīt savus pakalpojumus (palielināt izmaksas, lai kāpinātu interneta piekļuves ātrumus, samazināt ieņēmumus no abonēšanas maksas, samazinot cenas), lai konkurētu ar „Mājas komplekts 1”. Tā rezultātā vairāki mazie interneta pakalpojuma nodrošinātāji uzsāka sadarbības partnera meklēšanu un rezultātā ir pārdevuši savus tīklus lielākiem operatoriem (tīklus ir pārdevuši Promaks, Baltinet Data, FastNet u.c.). Neierobežots bezmaksas sarunu skaits ir būtiski mainījis visu fiksētās balss telefonijas tirgu. SIA „Baltcom TV SIA” secina, ka SIA „Lattelecom” dotē līdz pat 90% sarunu izmaksās abonentiem, kuri izmanto „Mājas Komplekts 1”. Tā rezultātā klientiem, kuri vēsturiski izmantoja SIA „Lattelecom” pieslēgumu, vairāk nav stimula pāriet pie alternatīviem operatoriem, kuriem ir daudz mazāki iekšējie tīkli, un kuri nespēj nodrošināt šādas atlaides sarunām uz dominējošā operatora tīklu dēļ noteiktajiem starpsavienojuma tarifiem;
- SIA „Mārtužs un Miglinieks” norāda (14.01.2008. vēstule), ka SIA „Lattelecom” piedāvājums „Mājas komplekts 1” ir samazinājis konkurenci, ar negodīgiem līdzekļiem (monopolstāvokli fiksēto balss pārraides tirgū) izspiežot no tirgus citus uzņēmumus un palielinājis uzņēmumu koncentrāciju, jo vairākus tirgus dalībniekus ir pārņēmuši lielāki uzņēmumi;
- SIA „Latnet Serviss” uzskata (03.04.2007. vēstule Nr.270403/3), ka „Mājas komplekts 1” piedāvājuma daļa interneta pieslēgums nevar ietekmēt konkurenci interneta pakalpojumu sniegšanas tirgū. Piedāvājuma daļa, kas attiecas uz telefonsarunām ar ārzemēm, arī nevar ietekmēt konkurenci interneta pakalpojumu sniegšanas tirgū. Visbūtiskākais aspekts ir maksā iekļautā tālruņa līnijas abonēšanas maksa un bezmaksas sarunas SIA „Lattelecom” tīklā – šī piedāvājuma „Mājas komplekts 1” daļa var ietekmēt konkurenci interneta pakalpojumu sniegšanas tirgū, toties, ja izskata SIA „Lattelecom” kopējo piedāvājumu, tad šī ietekme nevarētu būt ļoti būtiska;
- citu tirgus dalībnieku (SIA „Jūlija O”, SIA „Junik”, AS „Balticom”) viedokļi ir tādi, ka SIA „Lattelecom” rīcībā, piedāvājot pakalpojumu „Mājas komplekts 1”, ir saskatāmas negodīgas konkurences un konkurences ierobežošanas/ deformēšanas pazīmes.

Konkurences padome ņēma vērā tirgus dalībnieku viedokļus un pārbaudīja, vai SIA „Lattelecom”, atrodoties dominējošā stāvoklī kāda konkrētajā tirgū un piedāvājot pakalpojumu „Mājas komplekts 1”, pārkāpj Konkurences likuma 13.pantu. Konkurences padome secināja (šī lēmuma 3.punkts), ka nav pietiekošu faktu, lai konstatētu, ka pakalpojuma cena ir netaisnīga, plēsonīga, vai ka notiek vienas pakalpojuma sastāvdaļas izmaksu subsidēšana no cita pakalpojuma. Līdz ar to nav pamata uzskatīt, ka elektronisko sakaru pakalpojumu sniegšanas tirgū pašlaik notiekošie procesi ir saistīti ar SIA „Lattelecom”

rīcību tādā veidā, ka šo procesu iemesls ir ļaunprātīga dominējošā stāvokļa izmantošana.

5. SIA „Lattelecom” viedoklis un papildus informācija (24.04.2008. vēstule Nr.9681)

Vērtējot SIA „Lattelecom” papildus sniegto informāciju, Konkurences padome konstatē, ka:

- laika periodā no 2006.gada 1.jūlija līdz 2007.gada 1.oktobrim SIA „Lattelecom” platjoslas interneta piekļuves pieslēgumu skaits palielinājies par (*)% (par (*)% - fiziskām personām, par (*)% - juridiskām personām), kamēr kopējais Latvijas platjoslas interneta piekļuves pieslēgumu skaits palielinājies par 83,86% (saskaņā ar SPRK 28.12.2007. vēstulē Nr.1-2.76/5113 sniegto informāciju);

- laika periodā no 2006.gada 31.decembra līdz 2007.gada 31.decembrim platjoslas interneta piekļuves pieslēgumu skaits fiziskām personām Rīgas pilsētā palielinājies par (*)%, savukārt Latvijā (izņemot Rīgas pilsētu) par (*)%. Minētajā laika periodā pakalpojuma „Mājas komplekts 1” pieslēgumu skaits Rīgas pilsētā palielinājies par (*)%, savukārt Latvijā (izņemot Rīgas pilsētu) par (*)%.

Vienlaicīgi SIA „Lattelecom” norāda, ka plašas saziņas iespējas (t.sk. arī bezmaksas sarunas) nodrošina platjoslas interneta piekļuve kā atsevišķs pakalpojums un pieejamie saziņas lietojumi, kā piemēram, *Skype*. Platjoslas lietotāju skaitam palielinoties, palielinās arī šo saziņas lietojumu lietotāju skaits. Līdz ar šo attīstību, tradicionālo fiksēto telefona sakaru popularitāte un faktiskā šo sakaru izmantošana samazinās, un krītas arī to vērtība.

SIA „Lattelecom” privāto klientu platjoslas pieslēgumu skaits laika periodā no 2006.gada 31.janvāra līdz 2007.gada 31.decembrim ir pieaudzis no (*) līdz (*) platjoslas pieslēgumiem jeb par (*) platjoslas pieslēgumiem. Šajā pašā laika periodā SIA „Lattelecom” platjoslas pieslēgumu skaits Rīgas pilsētā ir pieaudzis tikai par (*) pieslēgumiem, kamēr Latvijas teritorijā, izņemot Rīgas pilsētu, par (*) pieslēgumiem. Savukārt vērtējot SIA „Lattelecom” abonētu skaitu, faktiski arī iedzīvotāju skaitu, abu minēto teritoriju abonētu un iedzīvotāju skaits ir salīdzināms.

Daļa no platjoslas pieslēgumu pieauguma (Latvijas teritorijā, izņemot Rīgas pilsētu) ir bijusi tādās Latvijas administratīvi ģeogrāfiskās teritorijās (rajoni, pagasti), kurās nav tik efektīva konkurence platjoslas pieslēgumu tirgū salīdzinājumā ar Rīgas pilsētu. Iemesls šādai situācijai ir tāds, ka citiem elektronisko sakaru komersantiem ir augstas izmaksas, lai uzsāktu un nodrošinātu platjoslas pieslēgumus mazāk blīvi apdzīvotās vietās neatkarīgi no tā, vai SIA „Lattelecom” piedāvā vai nepiedāvā pakalpojumu „Mājas komplekts 1”. Turpretī Rīgas pilsētā, kas ir blīvi apdzīvota teritorija, pakalpojuma nodrošināšanas izmaksas vienam pieslēgumam ir ievērojami zemākas, kā rezultātā valda spraiga, dzīvotspējīga un, kā to pierāda dati, efektīva konkurence.

Dati liecina (izmantoti SPRK oficiālie dati par platjoslas interneta piekļuves pieslēgumu attīstību Latvijā, kuri minēti Konkurences padomei adresētajā SPRK 28.12.2007. vēstulē Nr.1-2.76/5113¹²), ka nav pamata uzskatīt, ka piedāvājot pakalpojumu „Mājas komplekts 1”, SIA „Lattelecom” tirgus daļa kopējā platjoslas pieslēgumu tirgū būtu palielinājusies vai tā rezultātā būtu samazinājusies konkurence, vai būtu radītas jebkādas papildus grūtības konkurentiem piedāvāt un sniegt platjoslas interneta piekļuves pakalpojumus. Faktiski pat otrādi – laika periodā no 2006.gada 1.jūlija līdz 2007.gada 1.oktobrim SIA „Lattelecom” tirgus daļa ir pat samazinājusies no (*) (>40%) līdz (*) (>40%).

Apskatot SIA „Lattelecom” pakalpojuma „Mājas komplekts 1” skaita dinamiku ģeogrāfiski, arī ir vērojams salīdzinoši lielāks „Mājas komplekts 1” abonētu skaits ārpus

¹² SPRK atsevišķi datus par fiziskām un juridiskām personām minētajā vēstulē nav norādījusi, kopējos datus par platjoslas interneta piekļuves pieslēgumu tirgu nav iekļauti mobilā interneta piekļuves pakalpojumi, izmantojot EDGE tehnoloģiju, bet mobilā interneta piekļuves pakalpojumi, izmantojot citas 3G tehnoloģijas, ir iekļauti.

Rīgas – (*) abonenti, bet Rīgas pilsētā – (*) abonents (2007.gada 31.decembris). Turklāt (*)% no „Mājas komplekts 1” abonentiem pirms izvēlējas šo pakalpojumu jau lietoja kādu citu SIA „Lattelecom” platjoslas pakalpojumu, piemēram, „Pilsētas internets”, „Mājas DSL”, „Profesionālais internets”.

Nemot vērā visu iepriekš minēto un pamatojoties uz Konkurences likuma 8.panta pirmās daļas 4.punktu, 13.panta ģenerālklausulu, 13.panta 4.punktu, Konkurences padome

n o l ē m a:

Izbeigt lietas Nr.596/07/10/4 *Par Konkurences likuma 13.panta ģenerālklausulā un 4.punktā noteiktā aizlieguma pārkāpumu SIA „SIA „Lattelecom”” darbībās* izpēti.

Saskaņā ar Konkurences likuma 8.panta otro daļu Konkurences padomes lēmumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no šī lēmuma spēkā stāšanās dienas.

(*) – ierobežotas pieejamības informācija

Priekšsēdētāja v.i.

D.Rungēvica